

Warszawa, dnia 4 lipca 2025 r.

Komendant Stołeczny Policji

KO-II- 686 /542/25

Rzecznik Praw Obywatelskich

Pan dr hab. Marcin WIĄCEK

Szanowny Panie Rzeczniku

W odpowiedzi na pismo z dnia 10 czerwca 2025 r., l.dz. KMP.570.35.2024.JW w sprawie Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z nocnych wizytacji jednostek Policji w Warszawie 11 listopada 2024 r., uprzejmie informuję, że zapoznałem się z treścią przedmiotowego dokumentu.

Odnosząc się do zaleceń zawartych w raporcie informuję, że:

Ad. 1. Kontrola osobista oraz sprawdzenie prewencyjne to czynności służbowe, które bezpośrednio ingerują w intymność osoby zatrzymanej. W związku z tym funkcjonariusze są zobowiązani do przeprowadzania tych czynności z poszanowaniem godności oraz w sposób zapewniający prywatność osób zatrzymanych. Opisane czynności są pod statym nadzorem Komendy Głównej Policji oraz Komendy Stołecznej Policji. Informuję, że w dniu 28 listopada 2024 r. wydałem w tej sprawie odpowiednie polecenia.

Ad. 2. Funkcjonariuszom pełniącym służbę w PdOZ, pokojach przejściowych oraz Policyjnej Izbie Dziecka przypomniano o rozróżnieniu wynikającym z ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, które dotyczy kontroli osobistej (art. 15d) oraz sprawdzenia prewencyjnego (art. 15g). Podkreślono również konieczność przeprowadzania tych czynności w dwuetapowy sposób. W trakcie przyjęcia do PdOZ/PID osoba zatrzymana zostaje poddana sprawdzeniu prewencyjnemu zgodnie z art. 15g ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, które „polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów (...) w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której czynności są wykonywane”.

Zgodnie z przywołanym artykułem sprawdzenie prewencyjne może polegać na żądaniu zdjęcia przez osobę odzieży i obuwia dokonaniu oględzin ciała oraz sprawdzeniu zdjętej odzieży i obuwia. Dodać należy, że zgodnie z art. 15 g ust 4 ustawy z dnia 6 kwietnia

1990 r. o Policji czynności te „wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawienie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej odzieży – jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności”.

Ad. 3. Zgodnie z art. 15d pkt 9, funkcjonariusze po zakończeniu kontroli osobistej informują osobę kontrolowaną o jej prawie do żądania sporządzenia protokołu z przeprowadzonej kontroli oraz do złożenia zażalenia do właściwego sądu rejonowego, w zależności od miejsca, w którym dokonano kontroli. Warto podkreślić, że osoby kontrolowane nie zawsze korzystają z przysługujących im w tym zakresie praw.

Ad 4. Przyjęcia osób zatrzymanych do PdOZ odbywają się w specjalnie wydzielonym pomieszczeniu, zwanym pokojem sprawdzeń, które zazwyczaj jest wyposażone w parawan. W przypadku, gdy w tym pokoju znajduje się kamera, miejsca intymne osób sprawdzanych są zasłanianie przy użyciu wspomnianego parawanu. Pragnę podkreślić, że funkcjonariusze w wizytowanych jednostkach zostali odpowiednio przeszkoleni w zakresie prawidłowego korzystania z parawanu podczas czynności sprawdzających, aby zapewnić intymność oraz poszanowanie godności osób, które są poddawane tym procedurom.

Ad. 5. Stosowanie środków przymusu bezpośredniego reguluje ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o *środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*. Zgodnie z jej zapisami funkcjonariusze mają prawo stosować te środki w sposób niezbędny do osiągnięcia zamierzonych celów, przy zachowaniu proporcjonalności do stopnia zagrożenia. Po osiągnięciu celu ich użycia policjanci odstępują od dalszego stosowania środków przymusu bezpośredniego.

Ad. 6. Stosowanie kajdanek jest uregulowane w przepisach cytowanej ustawy. Kajdanki stosuje się w przypadkach określonych w art. 11 pkt 1-11, 13 i 14 tej ustawy, w celu częściowego unieruchomienia kończyn. Dyskomfort osób zatrzymanych w trakcie zastosowania kajdanek może wystąpić w sytuacji, gdy przejawiają one negatywne zachowanie. Funkcjonariusze rezygnują z użycia środków przymusu bezpośredniego po osiągnięciu celu ich użycia.

Ad. 7. Odnosząc się do rekomendacji KMPT dotyczącej umożliwienia osobom zatrzymanym posiadania okularów oraz sprzętu ortopedycznego, pragnę poinformować, że zarówno funkcjonariusze pełniący służbę w PdOZ, jak i ci, którzy nadzorują tę służbę, zwracają szczególną uwagę na tę kwestię. Odbieranie wymienionych przedmiotów powinno mieć miejsce jedynie w sytuacjach, gdy wymaga tego bezpieczeństwo funkcjonariuszy PdOZ oraz osób zatrzymanych. Brak dostępu do okularów może negatywnie wpłynąć na ogólną kondycję psychiczną i fizyczną zatrzymanej osoby. W związku z tym rekomendowanym rozwiązaniem jest, aby okulary nie były uwzględniane w spisie rzeczy zabezpieczonych do depozytu, a ich wydawanie odbywało się na każdą prośbę osoby zatrzymanej, pod nadzorem policjantów.

Ad. 8. Mając na uwadze zalecenia dotyczące dostępu do pomocy prawnej od momentu zatrzymania, należy podkreślić, że osoba zatrzymana i umieszczona w Pomieszczeniu dla Osób Zatrzymanych (PdOZ) ma pełne prawo do informacji o wszelkich instytucjach zajmujących się ochroną praw człowieka. Wykaz instytucji stojących na straży praw człowieka umieszczony jest zgodnie z §16 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pokoi przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb w pokoju dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

W PdOZ dostępne są również wykazy adwokatów i radców prawnych, które są regularnie aktualizowane. Dokument udostępniany jest na prośbę osób zatrzymanych.

Ad. 9. Odnosząc się do kwestii informowania zatrzymanych o przysługującym im prawie do powiadamiania wskazanych osób o zatrzymaniu oraz umożliwienia im skorzystania z tego prawa w PdOZ, pragnę zaznaczyć, że na każdym etapie czynności służbowych związanych z zatrzymaniem osoba zatrzymana jest informowana o tej możliwości. Podczas przyjmowania osoby zatrzymanej do PdOZ funkcjonariusze pytają, czy zatrzymany poinformował kogoś o swoim zatrzymaniu lub czy chce to uczynić. Sprawdzają również dokumentację, w której zazwyczaj znajduje się adnotacja dotycząca poinformowania bliskich o zatrzymaniu. W przypadku braku adnotacji funkcjonariusze PdOZ podejmują stosowne działania, aby taką informację przekazać dyżurnemu właściwej jednostki Policji, która dokonała zatrzymania.

Ad. 10. Zgodnie z Regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, „osobie nieznającej języka polskiego przyjmowanej do PdOZ zapewnia się możliwość porozumiewania się w sprawach dotyczących pobytu w pomieszczeniu za pomocą tłumacza”. Tłumaczenie o odpowiedniej jakości gwarantuje zrozumienie przekazu oraz ułatwia odbiór informacji. Tłumacz przysięgły, dysponujący odpowiednimi kwalifikacjami i doświadczeniem, jest w stanie precyzyjnie oddać treść dokumentów, co pozwala zainteresowanym na uzyskanie pełnych i niezbędnych informacji. Tłumaczenie jest poświadczane w dokumentacji pieczęcią i podpisem uprawnionego tłumacza. Zapewnienie zrozumienia obowiązujących praw i procedur umożliwia osobie zatrzymanej skorzystanie z przysługujących jej praw, co niewątpliwie wpływa na poczucie bezpieczeństwa oraz komfort psychiczny.

Ad. 11. Uaktualniono informację o organach skargowych i instytucjach stojących na straży praw człowieka w kontrolowanych jednostkach organizacyjnych KSP, posiadających PdOZ. Umieszczono je w każdym pokoju, w którym przebywają zatrzymani, razem z regulaminem i pouczeniami, w sposób umożliwiający ich odczytanie.

Ad. 12. Decyzję o możliwości korzystania z odzieży prywatnej przez nieletnich przebywających w placówkach interwencyjnych (PID) podejmuje każdorazowo upoważniony policjant. Ocena ta dotyczy zarówno stanu higienicznego odzieży, jak i potencjalnego zagrożenia dla porządku lub bezpieczeństwa osób znajdujących się w PID. Zgodnie z art. 15g ust. 3 pkt 4c ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji*, przedmioty i akcesoria ubraniowe, które mogą stanowić zagrożenie, w szczególności te z ostrymi krawędziami, sznurowadłami, paskami czy szalikami, powinny zostać przekazane do depozytu w celu zabezpieczenia. Warto zaznaczyć, że nieletni przebywający w PID rzadko korzystają z odzieży prywatnej, ponieważ w większości przypadków są to osoby, które uciekły z placówek wychowawczych i często znajdują się w złym stanie higienicznym. Przebijanie ich w odzież zastępczą ma na celu również uniknięcie stygmatyzacji. Wyrażane dysproporcje w tej kwestii pomiędzy dziećmi z rodzin. Różnice w statusie materialnym między dziećmi z rodzin o niższych dochodach a tymi z wyższych mogą prowadzić do obniżenia poczucia własnej wartości u tych pierwszych oraz poczucia dominacji u tych drugich. Takie frustracje mogą w konsekwencji prowadzić do niepotrzebnych konfliktów między nieletnimi. Dodatkowo prywatna odzież często zawiera elementy metalowe, które mogą być użyte do niszczenia wyposażenia, a w skrajnych przypadkach stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia nieletnich oraz innych osób.

Ad. 13. Każdy PdOZ garnizonu stołecznego Policji jest cyklicznie zaopatrywany w środki higieny przeznaczone dla kobiet na podstawie indywidualnych zamówień przesyłanych z poszczególnych PdOZ do Wydziału Zaopatrzenia KSP. Do tej pory nie zgłoszono żadnych

uwag dotyczących braku lub ograniczonej dostępności tych środków, ani sugestii związanych z ewentualnym skrępowaniem w ich użytkowaniu.

Jednocześnie odpowiadając na sformułowane w raporcie pytania informuję:

Ad. 29. Obecnie nie istnieją wytyczne dotyczące przeprowadzania prewencyjnego sprawdzenia ani kontroli osobistej osób zatrzymanych z niepełnosprawnościami, w tym osób leżących. Wspomniane czynności są uzależnione od stopnia niepełnosprawności, zachowania zatrzymanego oraz jego współpracy z funkcjonariuszami. Wszelkie działania są podejmowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ad. 42. Osoby z widoczną niepełnosprawnością, takie jak osoby z trwałym kalectwem, korzystające z wózka inwalidzkiego lub leżące, są kierowane do PdOZ KRP Warszawa VI. W jednostce tej znajdują się dwa dostosowane pomieszczenia łącznie z łazienką, które umożliwiają pobyt takim osobom. Pragnę podkreślić, że poruszanie się o kulach nie jest miarodajnym wskaźnikiem stopnia niepełnosprawności, a opinia oparta jedynie na wizualnej ocenie nie stanowi podstawy do określenia jej stopnia.

Ad. 44. W związku z dostosowaniem PdOZ KRP Warszawa VI do potrzeb osób zatrzymanych z niepełnosprawnościami, pomieszczenie to zostało dodatkowo wyposażone w materace zabezpieczające przed upadkiem, pomimo braku przepisów nakładających obowiązek ich stosowania w PdOZ.

Ponadto informuję, że wszyscy funkcjonariusze garnizonu stołecznego Policji odpowiedzialni za powyższą tematykę zapoznali się z treścią przesłanego *Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z nocnych wizytacji jednostek Policji w Warszawie 11 listopada 2024 r.* Zalecenia zawarte w raporcie zostały omówione podczas odpraw służbowych.

Z poważaniem
KOMENDA STÓŁECZNA POLICJI
TUTAJ: KOMENDA STÓŁECZNA POLICJI

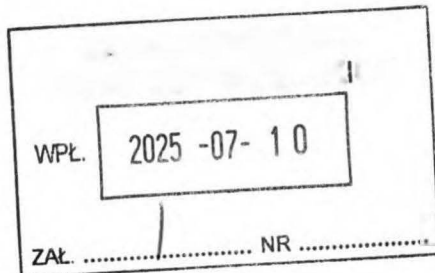
KOMENDA GŁÓWNA POLICJI
BIURO PREWENCJI

RPW/53715/2025 P
Data: 2025-07-10

ul. Puławska 148/150; 02-624 Warszawa; tel. 47 72 120 05 fax 47 72 134 97
bprew@policja.gov.pl

L.dz. EK - 6302/25 /JP

Warszawa, dnia 04 lipca 2025 r.

Zastępca Dyrektora
Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
Biura Rzecznika Praw Obywatelskich

Pani Katarzyna KOPISTYŃSKA

Szanowna Pani Dyrektor!

W nawiązaniu do pisma KMP.570.35.2024.JW z dnia 10 czerwca 2025 r., dotyczącego Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji przeprowadzonych 11 listopada 2024 r. w zakresie sposobu traktowania osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy Policji w Warszawie, uprzejmie przedstawiam stanowisko w przedmiotowej sprawie.

Na wstępie wskazać należy, iż Policja będąc formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, zobowiązana jest do skutecznego podejmowania działań, które bez wątpienia muszą posiadać przymiot wynikający z konstytucyjnej zasady legalizmu, zgodnie z którą wszystkie organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Obszary podniesione przez przedstawicieli KMPT dotyczące problemów systemowych:

Brak badania lekarskiego wszystkich osób zatrzymanych

Zgodnie z art. 15 ust. 5 ustawy z dnia 06 kwietnia 1990 r. o Policji (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 636), osobę zatrzymaną należy niezwłocznie poddać, w razie uzasadnionej potrzeby, badaniu lekarskiemu lub udzielić jej pierwszej pomocy medycznej.

Natomiast z treści § 1 ust. 3 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2012 r. poz. 1102) jednoznacznie wynika, iż osobę zatrzymaną poddaje się badaniu lekarskiemu w przypadku, gdy:

- osoba oświadcza, że cierpi na schorzenia wymagające stałego lub okresowego leczenia, którego przerwanie powodowałoby zagrożenie życia lub zdrowia, żąda przeprowadzenia badania lekarskiego lub posiada widoczne obrażenia ciała niewskazujące na stan nagłego zagrożenia zdrowotnego,

- z posiadanych przez Policję informacji lub z okoliczności zatrzymania wynika, że osobą zatrzymaną jest: kobieta w ciąży, kobieta karmiąca piersią, osoba chora zakaźnie, osoba z zaburzeniami psychicznymi, nieletni po spożyciu alkoholu lub innego, podobnie działającego środka.

Stosownie do dyspozycji § 4 ust. 2 rozporządzenia (...), decyzję o obecności policjanta w trakcie badania lekarskiego osoby zatrzymanej podejmuje lekarz wykonujący to badanie.

Na podstawie § 5 ust 1 pkt. 2 i 3 w/w rozporządzenia to lekarz wykonujący badanie stwierdza brak przeciwwskazań medycznych do przebywania osoby w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub wystąpienie przeciwwskazań medycznych do przebywania zatrzymanego w takich pomieszczeniach oraz konieczność skierowania jej do właściwego podmiotu leczniczego.

Zanim osoba zatrzymana zostanie przebadana przez lekarza, informacje o jej stanie zdrowia uzyskuje się na podstawie ustnego oświadczenia zatrzymanego lub obserwacji poczynionej przez funkcjonariusza Policji dokonującego czynności zatrzymania. Stosowne wpisy na ten temat, będą znajdowały się w protokole zatrzymania osoby, który m.in. na podstawie art. 244 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego*, należy obligatoryjnie sporządzić.

Jak wynika z regulujących tę kwestię przepisów prawnych, przypadki poddania badaniu lekarskiemu osoby zatrzymanej przez Policję zostały precyzyjnie określone w przedmiotowym akcie prawnym i nie nakładają na Policję obowiązku obligatoryjnego poddania badaniu lekarskiemu każdej osoby zatrzymanej.

Jednocześnie należy nadmienić, że prowadzący badanie osoby zatrzymanej bez względu na swoją specjalizację, jeżeli jest to wymagane/niezbędne może określić dalszy tryb postępowania nie wyłączając dalszych konsultacji specjalistycznych.

Dostęp do pomocy prawnej od czasu zatrzymania

W sytuacji, gdy dochodzi do zatrzymania osoby przez Policję, zatrzymanemu, zarówno w sprawie o przestępstwo, jak też o wykroczenie, przysługuje m.in. prawo do niezwłocznego kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośredniej z nim rozmowy (art. 245 § 1 k.p.k., art. 46 § 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia*) oraz prawo do wniesienia do sądu zażalenia na zatrzymanie w terminie 7 dni od dnia zatrzymania.

Zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednią z nim rozmowę w celu uzyskania od niego fachowej porady prawnej. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych

szczególnymi okolicznościami, funkcjonariusz może zastrzec, że będzie przy niej obecny. Umożliwienie nawiązania takiego kontaktu następuje wyłącznie na żądanie zatrzymanego.

Podczas realizacji uprawnienia zatrzymanego, Policja stosuje przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w *sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym*.

Należy także wskazać, że w Polsce (w Policji) istnieje mechanizm, dzięki któremu osoba zatrzymana ma możliwość uzyskania informacji o adwokatów i radcach prawnych w danej miejscowości, z których pomocy może skorzystać (lista adwokatów i radców prawnych). Takie rozwiązanie wprowadziła nowela procedury karnej, a uszczegóławia je w/w rozporządzenie w *sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy (...)*. Do tego systemu odnosi się zapis w Wytycznych nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 sierpnia 2017 r. w *sprawie wykonywania niektórych czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów*, w brzmieniu: *w celu umożliwienia zatrzymanemu kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym stosuje się odpowiednio tryb określony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym (Dz. U. poz. 920)*.

Ponadto zatrzymany, składając zażalenie, może domagać się zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jego zatrzymania (art. 246 § 1 k.p.k., art. 47 § 1 i 2 k.p.w.). Zażalenie jest przekazywane sądowi rejonowemu wg miejsca zatrzymania lub prowadzenia postępowania (art. 246 § 2 k.p.k.). W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości zatrzymania, sąd zawiadamia o tym prokuratora i organ przełożony nad organem, który dokonał zatrzymania (art. 246 § 4 k.p.k.). Ponadto, na mocy art. 15 ust. 7 ustawy o Policji, zatrzymanemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na sposób zatrzymania do prokuratora właściwego ze względu na miejsce zatrzymania.

Jak wynika z przytoczonych przepisów, osoby zatrzymane przez Policję mają prawo do skutecznego wniesienia środka odwoławczego, o czym są informowane podczas zatrzymania. Niezwłocznie po zatrzymaniu, osoba zatrzymana otrzymuje również stosowne pouczenie o jej uprawnieniach, tak w postępowaniu karnym, jak i w sprawach o wykroczenia.

Na podstawie § 5 art. 244 k.p.k. Minister Sprawiedliwości określił w rozporządzeniu z dnia 3 czerwca 2015 r. w *sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym* (Dz.U. poz. 835), wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym. W przypadku zatrzymania cudzoziemca, funkcjonariusze Policji doręczają mu każdorazowo pouczenie o jego prawach, w języku dla niego zrozumiałym. Odnośnie pouczenia - policjanci stosują się do przepisu § 87 ust. 6 Wytycznych nr 3 Komendanta Głównego Policji w *sprawie wykonywania niektórych czynności*

(...), w brzmieniu: 6. *W protokole z zatrzymania osoby odnotowuje się oświadczenia złożone przez zatrzymanego po poinformowaniu go o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, w sposób określony w ust. 1. wręczając zatrzymanemu pisemne pouczenie o przysługujących zatrzymanemu uprawnieniach w postępowaniu karnym, należy równocześnie wyjaśnić mu zawarte w nim treści. Kopię podpisanego przez zatrzymanego pouczenia załącza się do akt głównych postępowania.* Natomiast w § 87 ust. 7 wskazano, że: *osobie zatrzymanej, która nie włada językiem polskim, policjant wręcza przetłumaczone na język dla niej zrozumiały pouczenie o uprawnieniach. Jeżeli tekst obcojęzyczny nie jest dostępny, w protokole zatrzymania odnotowuje się fakt ustnego przetłumaczenia przez tłumacza, pouczając jednocześnie o możliwości żądania doręczenia pisemnego zestawienia uprawnień w języku zrozumiałym dla tej osoby.*

Niezależnie od powyższego zauważyć należy, że aktualnie obszar ten jest przedmiotem prowadzonych w Ministerstwie Sprawiedliwości prac legislacyjnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, wpisanym do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD153, który zmierza do wprowadzenia systemowych rozwiązań dotyczących prawa do obrony z uwzględnieniem standardów europejskich. Co istotne, projekt przewiduje także szereg rozwiązań odnoszących się do podejrzanego, instytucji zatrzymania, a w szczególności wzmocnienia jego prawa do obrony. Znajduje się on na końcowym etapie prac legislacyjnych.

Powiadomienie o zatrzymaniu

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, na żądanie osoby zatrzymanej Policja ma obowiązek poinformować osobę najbliższą o fakcie zatrzymania. Natomiast z przepisów tych nie wynika uprawnienie osoby zatrzymanej do żądania umożliwienia jej powiadomienia osoby trzeciej. Tak więc, Policja nie ma obowiązku umożliwiania osobie zatrzymanej osobistego kontaktu z osobą trzecią w celu poinformowania o fakcie zatrzymania. Przedmiotowe rozwiązanie ma bowiem na celu zabezpieczenie prawidłowego toku procesu karnego i jego ochronę przed ewentualną próbą mactwa ze strony zatrzymanego.

Nadmienić ponadto wymaga, że problematyka procesowego zatrzymania osoby poza ustawą, miała i nadal ma swoje uregulowanie w akcie prawnym Komendanta Głównego Policji. W 2017 roku weszły w życie Wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 sierpnia 2017 r. w sprawie wykonywania niektórych czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów (Dz. Urz. KGP poz. 59), które w rozdziale 14 pn. *Środki przymusu w postępowaniu przygotowawczym*, regulują zatrzymanie procesowe osoby. Nadmieniam, że uregulowanie to pozytywnie zostało ocenione przez RPO. W tej sprawie korespondencję prowadził Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji do Spraw Ochrony Praw Człowieka.

Przepisy Wytycznych odnoszące się do procesowego zatrzymania osoby mają następujące brzmienie:

§ 87. 1. Policjant, natychmiast po zatrzymaniu osoby, informuje ustnie tę osobę o przyczynach zatrzymania i o przysługujących jej prawach, w szczególności o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego oraz prawie do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia, a także innych prawach wskazanych w art. 244 § 2 k.p.k., a następnie wysłuchuje ją.

2. Zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednią z nimi rozmowę. Obecność policjanta podczas tej rozmowy może mieć charakter wyjątkowy i musi być uzasadniona szczególnymi okolicznościami.

3. W celu umożliwienia zatrzymanemu kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym stosuje się odpowiednio tryb określony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym (Dz. U. poz. 920).

4. Zatrzymanemu obywatelowi państwa obcego na jego prośbę umożliwia się nawiązanie kontaktu z właściwym urzędem konsularnym lub przedstawicielstwem dyplomatycznym, a w razie zatrzymania osoby nieposiadającej żadnego obywatelstwa, z przedstawicielem państwa, w którym ma ona stałe miejsce zamieszkania.

5. Wysłuchanie zatrzymanego i przyjęcie od niego oświadczenia nie jest przesłuchaniem procesowym. Wysłuchując, należy umożliwić zatrzymanemu złożenie wniosków i oświadczeń w celu wskazania okoliczności, które mogą przemawiać za jego zwolnieniem, w szczególności takich, które wykluczają popełnienie przez niego przestępstwa lub wynikają ze stanu zdrowia. Wysłuchanie nie może naruszać jego niezbywalnych praw w zakresie braku obowiązku dowodzenia swojej niewinności lub dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (prawo do milczenia). Podawane okoliczności winny być niezwłocznie sprawdzane.

6. W protokole z zatrzymania osoby odnotowuje się oświadczenia złożone przez zatrzymanego po poinformowaniu go o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, w sposób określony w ust. 1. Wręczając zatrzymanemu pisemne pouczenie o przysługujących zatrzymanemu uprawnieniach w postępowaniu karnym, należy równocześnie wyjaśnić mu zawarte w nim treści. Kopię podpisanego przez zatrzymanego pouczenia załącza się do akt głównych postępowania.

7. Osobie zatrzymanej, która nie włada językiem polskim, policjant wręcza przetłumaczone na język dla niej zrozumiały pouczenie o uprawnieniach. Jeżeli tekst obcojęzyczny nie jest dostępny, w protokole zatrzymania odnotowuje się fakt ustnego przetłumaczenia przez

tłumacza, pouczając jednocześnie o możliwości żądania doręczenia pisemnego zestawienia uprawnień w języku zrozumiałym dla tej osoby.

8. Osoby, o których mowa w art. 261 k.p.k., zawiadamia się tylko na żądanie zatrzymanego.

9. Jeżeli przewiduje to umowa konsularna między Rzeczpospolitą Polską, a państwem, którego zatrzymany jest obywatelem, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne informuje się z urzędu.

10. Policja o zatrzymaniu osoby niezwłocznie zawiadamia prokuratora w sposób uzgodniony przez kierowników powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury i jednostki Policji.

11. W przypadku, gdy po zastosowaniu zatrzymania, nie ma osoby zobowiązanej do sprawowania pieczy nad mieszkaniem lub mieniem osoby zatrzymanej, Policja dokonuje niezbędnych czynności mających na celu zabezpieczenie lokalu lub mienia osoby zatrzymanej, uwzględniając w miarę możliwości uwagi zgłoszone przez tę osobę.

§ 88. Policjant występuje do prokuratora o wydanie postanowienia o zatrzymaniu i doprowadzeniu podejrzanego, o którym mowa w art. 75 § 2 k.p.k. oraz osoby podejrzanego albo podejrzanego, o których mowa w art. 247 k.p.k.

§ 89. 1. Policjant sporządza z zatrzymania osoby protokół w czterech jednobrzmiących egzemplarzach, którego oryginał włącza do akt głównych postępowania przygotowawczego, a kopie przekazuje osobie zatrzymanej i prokuratorowi. Dodatkowy egzemplarz włącza się do dokumentacji policyjnego pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych, jeżeli osoba zatrzymana została tam umieszczona.

2. W razie zatrzymania osoby ujętej na podstawie art. 243 k.p.k., czas zatrzymania odpowiada przejęciu tej osoby przez Policję.

§ 90. Zażalenie na zatrzymanie przekazuje się niezwłocznie wraz z materiałami sprawy lub ich uwierzytelnioną kopią, bez pośrednictwa prokuratora, do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zatrzymania, a gdy zatrzymanie nastąpiło po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania – do sądu, w którego okręgu ma siedzibę komórka organizacyjna jednostki Policji prowadząca postępowanie, niezależnie od miejsca zatrzymania.

§ 91. Po pobraniu zatrzymanego z policyjnego pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych, celem dokonania z jego udziałem czynności procesowych, niedopuszczalne jest pozostawienie go bez dozoru.

Tym samym zauważyć należy, że obowiązujące przepisy jednoznacznie stanowią o obowiązku organu procesowego polegającego na zawiadomieniu osoby wskazanej przez zatrzymanego o fakcie zatrzymania. Nie wydaje się słusznym postulat, by to osoba zatrzymana osobiście zawiadamiała wybraną przez siebie osobę o zatrzymaniu.

Natomiast kwestie powiadamiania o zatrzymaniu nieletniego zostały uregulowane w art. 48 ust 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich

(Dz. U. z 2022 r. poz. 1700 ze zm.) – „ *O fakcie i przyczynie zatrzymania nieletniego, a także o jego umieszczeniu w policyjnej izbie dziecka Policja:*

- 1) *zawiadamia bezzwłocznie właściwy sąd rodzinny, doręczając kopię protokołu zatrzymania nieletniego, oraz*
- 2) *zawiadamia bezzwłocznie rodziców albo tego z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekuna nieletniego, doręczając niezwłocznie kopię protokołu zatrzymania nieletniego”.*

Ponadto zgodnie z art. 48 ust. 6 przedmiotowej ustawy (...), na żądanie zatrzymanego nieletniego „*niezwłocznie umożliwia się nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z rodzicem albo opiekunem lub z obrońcą, a także bezpośrednią z nimi rozmowę*”.

Obszary wymagające poprawy

Kontrola osobista i sprawdzenie prewencyjne

Zgodnie z treścią art. 15 ustawy o Policji policjanci wykonując czynności operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe, mają prawo m.in. do: legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości, dokonywania kontroli osobistej, sprawdzenia prewencyjnego, czy też zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach kodeksu postępowania karnego i innych ustaw, jak również wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonywania tego rodzaju czynności lub wykonywania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Policji.

Zauważyć jednakże należy, że w aktach prawnych regulujących funkcjonowanie policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia i policyjnych izb dziecka nie funkcjonuje instytucja kontroli osobistej. Zakres czynności pozostających w przedmiotowym obszarze został określony jako czynność sprawdzenia prewencyjnego. Podniesiona problematyka uregulowana została w art. 15 ust. 1 pkt 9 ppkt b ustawy o Policji. Zgodnie z przytoczoną regulacją policjanci mają prawo do dokonywania sprawdzenia prewencyjnego w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie lub w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia lub zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego lub znalezienia i odebrania przedmiotów, których użycie ze względu na ich właściwości może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia lub bezpieczeństwa przeprowadzonych czynności wobec osób:

- doprowadzanych przez Policję na polecenie lub zarządzenie uprawnionego organu lub w związku z realizacją czynności określonych przepisami prawa lub osób w stanie nietrzeźwości doprowadzanych przez Policję w celu wytrzeźwienia do siedziby

jednostki organizacyjnej Policji lub innego miejsca określonego przepisami prawa lub wskazanego przez uprawniony organ, na polecenie lub zarządzenie którego dokonuje się doprowadzenia, w tym osób doprowadzanych umieszczonych w jednostkach organizacyjnych Policji w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia,

- zatrzymywanych w przypadkach określonych w art. 15 ust. 1 pkt 2-3 ustawy (...), osób zatrzymanych, przyjmowanych do jednostek organizacyjnych Policji do pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych lub policyjnych izb dziecka lub umieszczanych w tych pomieszczeniach.

Zgodnie z art. 15g ust. 1 ustawy (...) sprawdzenie prewencyjne polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym, lub z wykorzystaniem psa służbowego w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której czynności są wykonywane. Natomiast na zasadzie art. 15 g ust. 3 ustawy (...), w stosunku do osób zatrzymanych, doprowadzanych lub konwojowanych, sprawdzenie prewencyjne może polegać również na:

- żądaniu zdjęcia przez osobę odzieży i obuwia,
- zdjęciu osobie odzieży i obuwia w przypadku niewykonania powyższego żądania,
- dokonaniu oględzin ciała tych osób oraz sprawdzeniu zdjętej odzieży i obuwia,
- żądaniu wydania oraz oddania do depozytu przedmiotów określonych w ustawie (...).

Czynność sprawdzenia prewencyjnego wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawienie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej odzieży - jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności (art. 15d ust. 4).

Należy zauważyć, iż z pragmatyki pełnienia służby w PdOZ wynika, że zdarzają się przypadki ukrywania przez osoby przyjmowane i umieszczane w pomieszczeniach, niebezpiecznych przedmiotów mogących stanowić zagrożenie dla zdrowia a nawet życia, zarówno ich samych, jak też innych osób. Przedmioty te są ukrywane zarówno w odzieży, jak też na ciele w miejscach intymnych oraz w naturalnych otworach ciała. Sprawdzenie osoby

ręcznym detektorem metali nie zawsze przynosi oczekiwany rezultat ponieważ małe, często wykonane ze stopów różnych metali elementy nie są sygnalizowane przez urządzenie.

Stosowanie środków przymusu bezpośredniego

Dokonując próby oceny poprawności zachowań zarówno uczestników interwencji/doprowadzeń, jak też interweniujących policjantów, niewątpliwie każdą interwencję/doprowadzenie traktować należy indywidualnie, po uzyskaniu kompleksowych materiałów dokumentujących przebieg poszczególnych zdarzeń. W tym miejscu zauważyć należy, iż opisane zdarzenia stanowią fragmenty raportów z wizytacji różnych miejsc prawnej izolacji, które zapewne uprzednio były już przedmiotem stosownych analiz zarówno przez jednostki terenowe Policji lub komórki organizacyjne Komendy Głównej Policji.

Ponownego zauważenia wymaga, że Policja została utworzona jako umundurowana i uzbrojona formacja służąca społeczeństwu i przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego, do której podstawowych zadań należy m.in. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych (...), a także kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych. Policja zobowiązana jest do skutecznego podejmowania działań, które bez wątpienia muszą posiadać przymiot wynikający z konstytucyjnej zasady legalizmu, zgodnie z którą wszystkie organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Zgodnie z art. 15 cyt. ustawy policjanci wykonując czynności operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe, mają prawo m.in. do: legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości, dokonywania kontroli osobistej czy też zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach kodeksu postępowania karnego i innych ustaw. Policja wykonuje również czynności na polecenie sądu, prokuratora, organów administracji państwowej i samorządu terytorialnego w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych ustawach, do których niewątpliwie zaliczyć należy również realizację konwojów i doprowadzeń.

Przystępując do realizacji ustawowych zadań przy wykorzystaniu nadanych Policji uprawnień, funkcjonariusze w określonych ustawowo przypadkach mogą używać lub wykorzystywać ściśle określone środki przymusu bezpośredniego oraz broń palną, co wynika z obowiązujących w tym zakresie regulacji prawnych. Podstawą prawną użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego jest art. 16 ust. 1 ustawy o Policji, zgodnie z którym w przypadkach, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* (Dz. U. z 2025 r. poz. 555), zwanej dalej ustawą o śpb,

policjanci mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1-13 i 17-21 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.

Funkcjonariusz Policji w myśl ustawy o śpb, środków przymusu bezpośredniego może użyć:

- po uprzednim bezskutecznym wezwaniu osoby do zachowania się zgodnego z prawem oraz po uprzedzeniu jej o zamiarze użycia tych środków. Od powyższej zasady odstępuje się w przypadku gdy występuje bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności policjanta lub innej osoby, albo zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla dobra chronionego prawem,
- w sposób niezbędny do osiągnięcia celów tego użycia, proporcjonalnie do stopnia zagrożenia, wybierając środek o możliwie jak najmniejszej dolegliwości,
- w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę,
- z zachowaniem szczególnej ostrożności, uwzględniając ich właściwości, które mogą stanowić zagrożenie życia lub zdrowia policjanta lub innej osoby,

Dodatkowo, gdy uzasadniają to okoliczności zdarzenia, policjant może użyć jednocześnie więcej niż jednego środka przymusu bezpośredniego lub wykorzystać jednocześnie więcej niż jeden taki środek, na zasadach określonych w ustawie o śpb. Funkcjonariusz Policji zobowiązany jest do odstąpienia od użycia środków przymusu bezpośredniego, gdy cel ich użycia został osiągnięty.

Jak wynika z przywołanej regulacji prawnej, w zakresie użycia kajdanek, niezależnie od przywołanych zasad, w treści art. 11 ustawy o śpb, ustawodawca określił ogólne przypadki, w których mogą one być użyte. Tym samym w obowiązującym stanie prawnym, środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek można użyć w przypadku konieczności podjęcia co najmniej jednego z następujących działań:

- 1) wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez uprawnionego poleceniem;
- 2) odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby;
- 3) przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby;
- 4) przeciwdziałania naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego;
- 5) przeciwdziałania bezpośredniemu zamachowi na ochraniane przez uprawnionego obszary, obiekty lub urządzenia;
- 6) ochrony porządku lub bezpieczeństwa na obszarach lub w obiektach chronionych przez uprawnionego;

- 7) przeciwdziałania zamachowi na nienaruszalność granicy państwowej w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. *o ochronie granicy państwowej*;
- 7) przeciwdziałania niszczeniu mienia;
- 8) zapewnienia bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia;
- 9) ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- 10) zatrzymania osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- 11) pokonania czynnego oporu;
- 12) przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do autoagresji.

Istotnym jest, iż kajdanki używa się w celu częściowego unieruchomienia kończyn i co do zasady zakłada się na ręce trzymane z tyłu, co wynika z art. 15 ust. 4 ustawy o śpb.

Od powyższej zasady funkcjonariusz Policji może jednak odstąpić jeżeli w jego ocenie prawdopodobieństwo podjęcia próby ucieczki, stawiania czynnego oporu lub wystąpienia zachowania mogącego zagrażać życiu, zdrowiu lub mieniu jest nieznaczne, wówczas kajdanki można założyć na ręce trzymane z przodu.

Poza przedstawionym powyżej trybem postępowania funkcjonariusza Policji przed użyciem środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek, jak również koniecznością zaistnienia co najmniej jednego z powyższych przypadków, ustawa o śpb uprawnia również do tzw. prewencyjnego użycia m.in. kajdanek w celu zapobieżenia ucieczce osoby ujętej, doprowadzanej, zatrzymanej, konwojowanej lub osoby pozbawionej wolności, a także w celu zapobieżenia objawom agresji lub autoagresji tych osób. W przypadku prewencyjnego użycia, kajdanki można założyć na ręce trzymane z przodu. Podkreślić należy, iż w przypadku prewencyjnego użycia środków przymusu bezpośredniego policjant nie wzywa osoby do zachowania się zgodnego z prawem oraz nie uprzedza jej o zamiarze użycia tych środków gdy zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla dobra chronionego prawem. Pamiętać należy, iż użycie przez policjanta kajdanek zależy wyłącznie od jego decyzji o niezbędnej potrzebie zastosowania tego środka. Przy czym decyzję taką opiera na stwierdzeniu wystąpienia znamion co najmniej jednego z przypadków ich użycia, o których mowa wyżej, z uwzględnieniem oceny ryzyka oraz występujących symptomów agresji lub zagrożenia.

Jednocześnie, kajdanek zakładanych na nogi używa się równocześnie z kajdankami zakładanymi na ręce. W odniesieniu do kajdanek zespolonych lub kajdanek zakładanych na nogi można ich użyć wyłącznie wobec osób:

- agresywnych;
- zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z użyciem broni palnej, materiałów wybuchowych lub innego niebezpiecznego narzędzia lub przestępstwa, o którym mowa w art. 115 § 20 (przestępstwo o charakterze terrorystycznym), art. 148 (zabójstwo) lub art. 258 (udział w zorganizowanej grupie

przestępczej, kierowanie zorganizowaną grupą przestępczą) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17, 1228, 1907 i 1965);

- pozbawionych wolności.

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami

Wychodząc naprzeciw zaleceniom pokontrolnym policyjnych miejsc prawnej izolacji kierowanych do Policji przez przedstawicieli KMPT stwierdzić należy, iż Policja podejmuje działania zmierzające do stworzenia warunków umożliwiających zapewnienie właściwej opieki nad osobami niepełnosprawnymi ruchowo przebywającymi w PdOZ.

Podejmowane są działania ukierunkowane na sukcesywne dostosowywanie PdOZ, tak aby docelowo na terenie każdego garnizonu Policji funkcjonował co najmniej jeden PdOZ spełniający warunki techniczne pozwalające na samodzielne funkcjonowanie w nim osób niepełnosprawnych ruchowo lub poruszających się na wózku inwalidzkim.

W dniu 5 sierpnia 2023 r. weszły w życie dyspozycje znowelizowanego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w *sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1391), które pozwoliło na wdrożenie kierunków przyjętych w *Strategii na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030* (M. P. z 2021 r. poz. 218).

W trakcie realizacji jest:

- kompleksowe dostosowanie pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (PdOZ) w liczbie 17, tak aby na terenie każdego garnizonu Policji funkcjonował co najmniej jeden taki PdOZ.

I etap zadania: dostosowanie 9 PdOZ do końca 2025 r.,

II etap zadania: dostosowanie 8 PdOZ do końca 2030 r.

- Kompleksowe dostosowanie policyjnych izb dziecka (PID), tak aby na terenie kraju funkcjonowało 5 kompleksowo dostosowanych izb.

I etap zadania: dostosowanie 3 PID do końca 2025 r.,

II etap zadania: dostosowanie 2 PID do końca 2030 r.

Odbieranie okularów i sprzętu ortopedycznego

Zgodnie z dyspozycją § 5 ust. 2 *Regulaminu pobytu osób w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* stanowiącego Załącznik nr 1 do rozporządzenia w *sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych (...)*, osobę przyjmowaną do pomieszczenia oraz w nim umieszczoną poddaje się sprawdzeniu

prewencyjnemu. Natomiast przedmioty znalezione i odebrane w trakcie tej czynności wpisuje się z oznaczeniem cech indywidualnych do kwitu depozytowego. Niemniej jednak, jeżeli z zachowania osoby korzystającej z przedmiotów w postaci okularów czy kuli ortopedycznej wynika, że mogą zostać wykorzystane w czasie pobytu w PdOZ niezgodnie z ich faktycznym przeznaczeniem, np. posłużyć jako przedmioty niebezpieczne, zasadnym jest ich odebranie i zabezpieczenie w depozycie. W takiej sytuacji niezbędnym jest objęcie osoby wzmożonym nadzorem oraz udzielenie niezbędnego wsparcia w trakcie jej pobytu w PdOZ.

Prawo do kontaktu z obrońcą

Jednostki organizacyjne Policji zgodnie z przepisem § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w *sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym* wykorzystują listy adwokatów i radców prawnych pełniących dyżury ustalane przez prezesa sądu rejonowego, zawierające informacje, o których mowa w § 3 ust. 4 rozporządzenia, czyli:

- 1) imię i nazwisko adwokata lub radcy prawnego;
- 2) adres do doręczeń;
- 3) numer telefonu zapewniającego stały kontakt telefoniczny z adwokatem lub radcą prawnym pełniącym dyżur;
- 4) numer telefaksu lub adres poczty elektronicznej;
- 5) wskazanie okresu, w którym adwokat lub radca prawny pełni dyżur.

Należy także mieć na względzie przepis § 4 ust. 5 rozporządzenia stanowiący, że: *okręgowa rada adwokacka oraz rada okręgowej izby radców prawnych informuje prezesa właściwego sądu rejonowego o każdej zmianie danych objętych wykazami, o których mowa w ust. 1 i 2 i to prezes właściwego sądu rejonowego aktualizuje listę adwokatów i radców prawnych pełniących dyżury.*

Warto zauważyć, że problematyka dostępu do adwokata lub radcy prawnego objęta jest także projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, wpisanym do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD153. Według projektu od momentu zatrzymania w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa zatrzymany uzyskuje status podejrzanego. Zatrzymanie jest bowiem czynnością ukierunkowaną na jego ściganie. W rezultacie należy uznać, że ma on prawo do skorzystania z pomocy obrońcy, o czym będzie pouczany. Dla uczynienia realnym dostępu zatrzymanego do obrońcy, zwłaszcza w sytuacji, gdy nie ma on środków na ustanowienie obrońcy z wyboru, proponuje się zmiany dotyczące dyżurów adwokacko-radcowskich poprzez wprowadzenie obowiązku:

- 1) udostępnienia zatrzymanemu listy obrońców pełniących dyżur,

2) odnotowania udostępnienia listy obrońców w protokole zatrzymania.

Prawo do informacji i mechanizm skargowy

W treści § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w *sprawie pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (...)*, zawarty został przepis, nakładający na policjantów odpowiedzialnych za prawidłowe funkcjonowanie PdOZ, obowiązek umieszczenia kopii regulaminu wraz z wykazem instytucji stojących na straży praw człowieka w pokoju dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w sposób uniemożliwiający ich zniszczenie lub dokonanie przy ich użyciu zamachu na zdrowie człowieka.

Ponadto, zgodnie z § 1 ust. 1 *regulaminu pobytu osób w pomieszczeniach (...)*, każdą osobę przyjmowaną do PdOZ niezwłocznie informuje się o przysługujących jej prawach i ciążących na niej obowiązkach poprzez zapoznanie jej z treścią niniejszego regulaminu.

Ponadto, na zasadzie § 1 ust. 2 przedmiotowej regulacji, osobie nieznającej języka polskiego przyjmowanej do pomieszczenia zapewnia się możliwość porozumiewania się w sprawach dotyczących pobytu w pomieszczeniu za pośrednictwem tłumacza.

Nadmienić należy, że na stronie internetowej www.policja.pl znajdują się przetłumaczone na 36 języków obcych regulaminy:

- pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia;
- pobytu osób umieszczonych w pokoju przejściowym;
- pobytu osób w tymczasowym pomieszczeniu przejściowym;
- pobytu w policyjnej izbie dziecka.

W/wym. dokumenty zostały przetłumaczone na następujące języki obce: albański, angielski, arabski, białoruski, bułgarski, chiński, czeski, chorwacki, dari, duński, estoński, filipiński, francuski, gruziński, hiszpański, koreański, litewski, łotewski, nepalski, niderlandzki, niemiecki, paszto, portugalski, rosyjski, rumuński, słowacki, słoweński, somalijski, szwedzki, turecki, turkmeński, ukraiński, urdu, węgierski, wietnamski i włoski. Chciałbym w tym miejscu zwrócić uwagę, że uwzględniono również tłumaczenia na języki rzadko spotykane, takie jak język chiński, paszto, urdu, somalijski czy dari.

Dodatkowo, osoba przyjmowana do PdOZ potwierdza zapoznanie się z regulaminem pobytu poprzez złożenie podpisu w karcie zapoznania z regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

Niezależnie od powyższego, stwierdzić należy, iż zgodnie z art. 244 § 2 k.p.k. zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania

i o przysługujących mu prawach, w tym o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego, oraz wysłuchać go. Natomiast art. 245 tegoż kodeksu stanowi, iż zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem, a także bezpośrednią z nim rozmowę; w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, zatrzymujący może zastrzec, że będzie przy niej obecny.

Aktualnie trwają prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – *Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw* (UD153), który poszerza udział w postępowaniu karnym tłumacza. Tłumacz będzie wzywany w celu porozumienia się podejrzanego (zatrzymanego) z obrońcą w związku z czynnością, do udziału w której podejrzanym (zatrzymanym) jest uprawniony. Projekt zapewnia także pomoc tłumacza w sytuacji, gdy podejrzanym (zatrzymanym) niewładający językiem polskim i obrońca będą mieli potrzebę porozumienia się w związku z wniesieniem środka zaskarżenia lub wniosku dotyczącego toku postępowania.

Realizacji postulatu KMPT będzie także służyć wykorzystywanie tłumaczy świadczących tłumaczenie w trybie online w sposób dopuszczony przepisami procedury karnej (KGP poczyniła stosowne uzgodnienia w tej sprawie z Prokuraturą Krajową i organizacjami zrzeszającymi tłumaczy).

Warunki materialne

Pobyt nieletniego w PID we własnej odzieży

Policyjne izby dziecka zapewniają doraźną opiekę nieletnim, którzy weszli w konflikt z prawem lub samowolnie przebywają poza schroniskiem dla nieletnich, młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym, okręgowym ośrodkiem wychowawczym lub zakładem poprawczym, a także na czas uzasadnionej przerwy w konwoju albo w doprowadzeniu lub na polecenie sądu rodzinnego na czas niezbędny do wykonania określonych czynności procesowych.

Kwestie pobytu nieletnich w PID, w tym ich ubioru, zostały uregulowane m.in. w Regulaminie pobytu w Izbie stanowiącym załącznik nr 12 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w *sprawie pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (...)*.

W § 7 pkt 1 wskazano, że „na czas pobytu w izbie nieletni otrzymuje nieodpłatnie odzież, bieliznę i obuwie, odpowiednie do pory dnia i roku, o ile własna odzież nieletniego nie nadaje się do użytku lub jeśli jej używanie jest niedopuszczalne ze względów higienicznych. Decyzję w tym zakresie podejmuje kierownik izby lub wyznaczona przez niego osoba”.

Funkcjonariusze pełniący służbę w PID starają się, aby pobyt każdego nieletniego w izbie był w jak najwyższym stopniu komfortowy, przy jednoczesnym uwzględnieniu maksymalnych zasad bezpieczeństwa. Należy zaznaczyć, iż nieletni, mogą przebywać w PID do 5 dni. Kierownik izby lub wskazana przez niego osoba ze względów higienicznych, kierując się komfortem nieletniego i innych dzieci przebywających w izbie, może wydać odzież zastępczą. Na uwagę zasługuje też fakt, iż PID jest miejscem, w którym nie ma planowanych przyjęć nieletnich i w każdym momencie może wystąpić potrzeba przyjęcia kolejnej zatrzymanej osoby. Tym samym, mając na uwadze dobro nieletniego, w tym uniknięcie stygmatyzacji dziecka, którego odzież nie nadaje się do użytku, zasadnym wydaje się wydawanie odzieży zastępczej nawet jeśli w PID w danej chwili przebywa tylko jeden nieletni. Reasumując, nieletni przebywający w PID zgodnie z przytoczonym rozporządzeniem mają możliwość pozostania w swojej prywatnej odzieży, ale decyzję o tym podejmuje kierownik izby lub wyznaczona przez niego osoba kierując się dobrem i komfortem nieletnich.

Dostęp do środków higienicznych dla zatrzymanych kobiet

W aspekcie dostępu do środków higienicznych należy zaznaczyć, iż każda zatrzymana kobieta ma do nich dostęp, co zostało również podkreślone w przedmiotowym raporcie KMPT. Ze względów bezpieczeństwa nie są one ogólnodostępne w toaletach. Zdarza się, że u osób zatrzymanych pojawiają się tendencje do zachowań autoagresywnych, a niekontrolowany dostęp to przedmiotów takich jak np.: tampony menstruacyjne może przyczynić się do wystąpienia wydarzenia nadzwyczajnego.

Ponadto pozostawienie podpasek, wkładek higienicznych czy tamponów w toaletach może przyczynić się do czasowego jej wyłączenia w przypadku zatoru powstałego w wyniku wrzucenia do muszli większej ilości środków higienicznych. Powyższe stanowiłoby utrudnienie dla funkcjonariuszy i dla samych osób zatrzymanych.

Konkludując pragnę poinformować, że tematyka zawarta w raporcie KMPT pozostaje w stałym zainteresowaniu Biura Prewencji KGP. Zapewniam, że Policja dokłada wszelkich starań, aby pobyt osób zatrzymanych i umieszczonych w policyjnych miejscach prawnej izolacji był w jak największym stopniu komfortowy przy jednoczesnym maksymalnym zachowaniu zasad bezpieczeństwa.

Z pozostaniem

DYREKTOR
Biura Prewencji
Komendy Głównej Policji
Insp. Rola KUMOR

Wyk. w 1 egz.
Przesłano pocztą